

UJVIDÉKI HIRLAP

AZ UJVIDÉKI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik jul. és aug. hónapban minden vasárnap.

Előfizetési ára:
 egész évre - - - - - 10 K
 fél évre - - - - - 5 „
 Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:
Kardos Miksa.
 Helyettes szerkesztő:
dr. Plukovich Sándor.

Laptulajdonos:
Az ujvidéki nemzeti munkapárt.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Thököly I.-u. 5. I. e. hová a lap szellemi és anyagi ügyeire való mindennemű megkeresés intézendő.

Telefon 137. szám.

Városi közgyűlés.

Mintegy huszonöt bizottsági tag részvételével tartott városunk törvényhatósági bizottsága kedden f. hó 11-én d. u. rendkívüli közgyűlést még pedig *dr. Demetrovics Vladimír* polgármester elnöklété mellett. Abszolút többség hiányában az új gimnázium építéséről, a tűzoltó laktanya elidegenítéséről, a Linaries féle műkögyár létesítéséről, a délvidéki építőanyaggyár kérvényéről, továbbá az osztrák magyar bank részvényeinek megvásárlásáról szóló javaslatokat a napirendről le kellett venni. A hátralevő tizenegy pont tárgyalásánál eléggé élénk vita fejlődött ki, úgy hogy a közgyűlés mintegy két óra hosszat tartott.

A tanács elsősorban bemutatta a katonai lőtérenk áthelyezése folytán felmerült hozzájárulási költségekről szóló elszámolást, amelyet a negyedik hadtestparancsnokságnál a város műszaki tisztviselője felülvizsgált és rendben talált. Az összes költségek 29020 koronát tettek ki, amelyeknek kiutalványozását a közgyűlés egyhangulag jóváhagyta. Az állandó dunai hid építési költségeire és a város függő tartozásainak konvertálására 6,000.000 kölcsönre volna szükség, amelyre egy ajánlat érkezett be, amelyet a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank közösen a Magyar Leszámitoló bankkal, Járadek-bankkal, Jelzálogbankkal, Pénzváltó és forgalmi bankkal és a Pesti Magyar Egyesült Takarékpénztárral tett. Ezek a pénzügyintézetek a kölcsönt 96% árfolyam mellett 50 évre 5.25% annuitás mellett, visszafizetésnél 2 1/2% stornóval hajlandók adni. A pénzügyi bizottság tárgyalta az ajánlatot, de mivel a feltételeket súlyosaknak találta abbéli óhajának ad kifejezést, hogy a kölcsön 96 1/2 árfolyam mellett, 5.20% annuitással adassék, a fel nem használt összeg pedig 4% al kamatoztassék, amihez a tanács pótlólag azt a hozzávetést tette, látván a pénzügyintézetek hajlandóságát, hogy 5.21% annuitással

adassék a kölcsön, mint Kassa városának. A közgyűlés a javaslatához egyhangulag hozzájárult és a rendszeresen lefolytatandó eljárással a polgármester biztatott meg.

A fertőtlenítő intézetről szóló régebbi határozat módosítást nyert. E pontnál *dr. Königstüddler Ottó* kéri a polgármestert, hogy tekintettel a kolera-veszedelemre, ne kötelezze a városi orvosokat, hogy Zimonyig utazzanak az express- és gyorsvonat elébe, hanem a vizsgálat fogyanatosítására találjon valami más módot. Polgármester megnyugtatta felszólalót, hogy már ebben a tárgyban intézkedett, amennyiben egy szigorló orvost, Eckstein Lajost, bizta meg a felmerült teendők ellátásával.

Rein Mihálynak a felhagyott dűlőút területe 1312 korona 50 fillérért átengedett, ugyszintén megkapta Raichel Ferenc asbestgyár létesítése céljából a konzervgyár és szappangyár között levő 1555 négyszögöl területet, négyszögölenként 1 korona áron. A kosárfonószövetkezetnek ingyenes használatra fűzfavessző termelése céljából hosszabb eszmecsere után átengedett egy és fél hold terület elsősorban a város alatt fekvő erdőben, ha pedig ez alkalmasnak nem bizonyul, a kincstári út mellett levő herés kertek mentén. Élénk vita fejlődött ki *Smetana Gusztáv* ág. ev. tanító és *Szabó Gyula* kórházi ellenőr tisztviselőtelep átengedése iránt beadott kérvényénél. A kérvényezők a kért területet megkapták, azonban elfogadtatták *Paul Keresztély* abbéli indítványa, hogy tisztviselő egy-nél több teleket nem birtokolhat, továbbá *dr. Adamovich István* indítványa, hogy az átengedést követő fél év alatt köteles az illető tisztviselő a telket felépíteni, amennyiben pedig ezt nem kezdi meg, adassék vissza a befizetett összeg kamat nélkül, továbbá, hogy a telek 3 éven belül a közgyűlés hozzájárulása nélkül nem ruházható át másra, ami telekkönyvileg is kitüntetendő, kivéve az áthelyezést. A kérdéshez még *Gály József, dr. Kassowitz*

Armin, dr. Kubinyi Károly, Orbán Ignác és Profuma Béla szóltak hozzá.

Özv. Trifonovits Istvánné nyugdíja évi 570 kor-ban, kisk. fiának nevelési járuléka pedig 96 kor-ban állapított meg.

Végül elfogadtatták a tanácsnak abbéli javaslata, hogy a hasznot nem hajtó városi erdő kiirtassék és a helyen jövedelmezőbb mezőgazdaság folytattassék. A város hajlandó a felosztott erdő helyett az ország más részén erdőt bérelni. A közgyűlés a földművelésügyi miniszterhez ebben a tárgyban baadandó kérvényt elfogadja; *dr. Kubinyi Károly* abbéli indítványát azonban, hogy vizsgáltassék meg, nem ártalmas e az erdő felosztása a közegészségre, elveti.

A tárgysorozat ezáltal ki lévén merítve, elnöklő polgármester a jegyzőkönyv hitelesítésére *dr. Kassowitz Armin, Vilits Márk és Pekló Béla* bizottsági tagokat kérvén fel, az ülést bezárja.

A szabadoktatás.

(A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 50877/911. sz. rendelete I. H. Közl. 1911/13 sz. t.)

Irta: *dr. Kardos László.*

A kultuszárcának széles látókörű minisztere egy hatalmas alkotással tette nevét halhatatlanná kulturtörténetünkben, midőn hazánk lakosságának népszerű, szabad oktatásáról most már konkrété intézkedik. A fentebb említett Közlöny 13. számában közölt, kidolgozott rendelettel. Az előző kultuszminiszter által a multban felvetett nagy szociálpolitikai kérdés immár teljes mivoltában testté lett az országos szabad oktatási tanács szervezésével.

Hogy mit jelent ez, arra a feleletet a jövő adja meg, hogy a nemzeti kultúra fejlesztése milyen hatást gyakorol a szabadoktatási rendszer mellett különösen a köznépre, a jogokért küzdő nyers tömegre, azt hazánk jövő békés fejlődésében, nyugodt politikai életének áldásaiban fogjuk szemlélni. A tanügyi kormány korszakalkotó rendelkezésének rövid vázlata az, hogy az ország fővárosában székelő vallás- és közoktatásügyi miniszterium keretében újonnan elhelyezett szabadoktatási tanács ügykörébe utalja az ország minden részében tartandó szabad előadások tartásának ügyét. A szabad oktatók sorába nemesak tanítókat, tanárokat soroz be, de erre hivatást érő és vállalkozó más szak-

Megjelent az írógéptechnika királya a látható írású

Olcsóbb bármely írógépnél.

ROYAL STANDARD ÍRÓGÉP

Könnyű kezelhetősége, tartós szerkezete, nagy átütő képessége páratlan. Oldalszorítók nélkül vezeti a legkisebb és vastagabb papirost is.

Ujvidéki képviselő: Mártonfi István ur Erzsébet szálló. — Városunkban is számos helyen bevezetve.

Ára 550 Korona.

Telefon: 36-96

KOVÁCS A. és Tsa. Budapest V., Nádor-u. 26.

beli egyéneket is, kiknek munkásságát, melyet a népművelés terén kifejt, anyagilag is honorálja. Az 1909-iki budgetbe 100.000 korona illesztett be e célra, úgy hogy a vidéki centrumokban kialakult *szabadoktató egyesületek* államsegélyben részesíti. A kormány rendeletének közreadásával ráutal arra is, hogy kinek minősítése és rátermettsége van, alapíthat saját környezetén belül ilyen szabadoktató együletet, melynek fentartásához a kormány is hozzájárul, ha az a tanítás eredményes és az állam törvényeivel nem ellenkező. Egyébként az oktató sem témában, sem formában kötvé nincsen.

Nagy horderejű a dolog s kötelessége minden művelt embernek e kérdéssel foglalkozni, a sikerért agitálni. Be kell látnunk, hogy a szabadoktatás a civilizáció terjesztésének kizárólagos egyedüli eszköze, mely a nép felvilágosodásának ma már olyannyira szükségessé vált kérdését a megoldás felé viszi. Nagy politikai háttérrel is rendelkezik a dolog az általános választójogot illetően, mert a polgárság magasabb szellemi nivóra emelkedvén épen a szabadoktatás által méltóbbá válik arra, hogy jogokat nyerjen a hazában.

Gondoskodva van a munkások oktatásáról is, mely ugyan a múltban is eszközöltetett, de az egyöntetű, rendszeres szervezett oktatás csak a jelzett központi szerv felállításával lehetséges és oldható meg eredményesen.

Ez a rendelet fogja kicsavarni a népet árutakon vezetők kezéből a zászlót, ez fogja a szociálisták igaztalan túrelmetlenségét megállítani romboló futásában s a nemzeti állam kiépítésének fejlődéséért csak ezen nagyfotosságu kérdésnek teljes keresztülvitelével jut a megvalósulás elé

Mi már most a teendőnk nekünk? A miniszteri rendelet a partikuláris szervek képzéséről is szól és vezérelvül tűzi a törvényhatóságok területén a *törvényhatósági szabadoktató tanácsok* felállítását, melynek hivatása a nemzeti szabad oktatás szervezése, vezetése, ellenőrzése. Ezen tanácsba bevonandók a törvényhatóság összes tisztviselői, kik belülről előadókat küldenek ki s az eredményről jelentést tesznek a központnak.

Mondanom sem kell, hogy más vármegyék áldozatkészségéből már „Közművelődési Házak” is épültek. Mi pedig egyelőre csak annyira szegődjünk az eszme szolgálatába, amennyire erőnktől telik.

A kérdés annál is inkább aktuális, mivel városunkban szervezés alatt álló kulturtanácsosi hivatal ügykörébe a szabadoktatás könnyen elhelyezhető, mi ha megtörténik, akkor városunk hatalmas szolgálatot tenne szellemi terén is a nemzeti állam kiépítése

ideájának, melyet tennünk nemcsak kötelesség, de látva a külföld ezirányu munkálkodását, másként cselekednünk nem is szabad.

Vegye tehát kezébe a DMKE ujvidéki fiókjának néhány lelkes tagja az ügyet és fejtsen ki egy hatalmas agitációt e szent ügy érdekében. Akiknek élvezetük a mások tanítása, fogjanak össze és támogassák a kormányt eme nagyszerű munkájában.

S higgyük el, hogy a miniszteri rendeletben oly szépen körvonalozott cél akkor fog elértetni csak, ha a kisközségek tanító-ságától és intelligenciájától kezdve mint legpartikulárisabb kultúra terjesztő tényezőktől, fel a főváros egyetemi professoraiból szervezett szabadoktatói egynelő áldozatkészséggel fog működni a magyar nép civilizációjának emelésén, a nemzetiségeknek jó honpolgárokka való átváltoztatásán.

A magyar faj leküzdhetlen hegemoniájának (az idegen ajkuakkal szemben) alapja a szabadoktatás sikeres kivitelében nyugszik, a nyers tömeg túrelmetlenségének egyik jótékony ellenszere ezzel adatik kezünkbe, nincs tehát egyéb hátra, mint felkarolni az ügyet és dolgozni a honfiaink, elmaradottabb embertársaink érdekében. Ez mindannyiunknak, kiknek a sors megadta a lehetőséget, hogy tudást, szellemi kincsét gyűjthessünk magunknak, szoros kötelessége!

Lapunk ezuttal megállapodásunk ellenére, főleg a városi közgyűlésre való tekintettel, kivételesen ma is megjelent.

HIREK.

Személyi hir. *Dr. Szlezák Lajos* országgyűlési képviselő vasárnap a d. u. gyorsvonattal hosszabb időre Budapestre utazott. — *Dr. Ámon Pál* kanonok-plébános vasárnap ötheti ülés céljából Szepesmegyébe utazott.

Az ujvidéki iskolalátogatói intézmény jelentősége. Híradással voltunk már múlt számunkban arról, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter a Ferenc esatornán alul levő községek feletti állandóbb, intenzívebb felügyelet gyakorlás céljából Ujvidéken egy iskolalátogatói állás szervezését határozta el. Hogy városunkban önálló tanfelügyelet állíttassék fel, azt az 1876. évi XXVIII. tcikk gátolta ezidőszert, mert addig, amíg a törvényhozás másként nem

határoz, a kerületekben változás nem állhat be. Kiemelte azonban a miniszter azt is, ami Ujvidékre nézve igen jelentős, hogy mihelyt a közel jövőben a hivatkozott törvény módosítása bekövetkezik, Ujvidék elsősorban jön az új tanfelügyelettség szervezésénél figyelembe.

Felülvizsgálat. Ma csütörtökön Péterváradon a vegyes felülvizsgálati bizottság fog működni, amelyen az elnöki teendőket *Matkoviits Béla* főispán fogja ellátni.

Uj plébánosok. A kalocsai érsek a kegyur ajánlatára futtaki plébánosnak *Wiederkehr József* kalocsai érseki theologiai tanárt nevezte ki. Ez a kinevezés minden tekintetben érdemes egyént ért, aki eddigi munkálkodásával, remek szónoki képességével mindenkinek dicséretére, őszinte elismerésre tett szert. — A bácsföldvári plébános állás is méltóképen tölthető be választás útján a napokban és pedig *Schwerer Imre* palánkai káplánal. Szavazatokat kaptak még: *Magyar István* ujverbázi plébános és *Maison Jeromos*.

Előléptetés. A pénzügyminiszter *Stehenberg Ernő* helybeli adóhivatali ellenőrt jelen minőségében és állomáshelyén való meghagyása mellett a IX. fizetési osztályba léptette elő. Ez az előléptetés egy igen derék, ügybuzgó és szorgalmas tisztviselőt ért.

Áthelyezés. A pénzügyminiszter *Mikits Sándor* helybeli vámhivatali gyakornokot segédtitkárrá nevezte ki és egyben a zsolnai fővámbíróhoz helyezte át.

Érdekes kirándulás. Érdekes terv keresztülvitelére vállalkozott *Jzós Alajos*, a „Zászlók” és az „Élet” folyóiratok kiváló szerkesztője. A Kalocsától Orsováig terjedő hosszú és külföldön végző részében veszélyes utat esolnakon teszi meg. Mult szerdán indult Kalocsáról és utja mintegy 10 napra van tervezve. Vasárnap városunkban tartózkodott, ahol a helybeli kir. kath. magyar főgimnáziumnak érettségizett több tanulója csatlakozott kirándulásához.

Földrendés. A szombati végzetes földrendés, amely az Alföld egyik leggazdagabb és legvirágzóbb városát, Kecskemétet olyannyira pusztította, városunkban nem volt érezhető. Bácskának északi részében kisebb-nagyobb erővel jelentkezett, de lényegesebb károkat szerencsére szintén nem okozott.

Lopás. Kellemetlen meglepetés érte Francuski Milánt, a Központi hitelintézet főkönyvelőjét. Mialatt szombaton este Pétő utcá 24. sz. alatt levő lakásának egyik udvari szobájában vacsorálva, a szellőztetés céljából nyitva maradt egyik utcai ablakán át a lakás

Lessing „Laokoon”-ja és a művészet alapelvei.

— Irta: *dr. Plukovich Sándor.* —

Nincs oly nép, nem is volt a föld kerékén, mint a görög. Ha alkotni, ha teremteni kellett, úgy Hellas ege alatt mindig akadt teremtő lélek, mely oly alkotásokat hozott létre, melyek bátran megérdemlik azt a jelzőt, melyet a hálás utókor „klasszikus” néven adott meg. Jól mondják, hogy a természet vak erőt kivéve, minden görög földön termett meg. Tekintsük azt a fenséges irdalmat melynek minden egyes terméke halhatatlan nevet biztosított szerzőjének, nézzük azt a remek épület csoportozatot, melyet a görög művész keze teremtett és vizsgáljuk csak azt a vésőt, mely szebbnél szebb, díszesebbnél díszesebb műalkotásokat hozott létre.

Kedves olvasóimat most egy ilyen görög műreimmel és evvel kapcsolatban egy kiváló német író halhatatlan alkotásával kívánom megismertetni.

Annak a nagy népnek, mely szabadságát oly hősiessé tudta megvédeni, nem adta meg a sors keze, hogy önálló uralmat magának örökre biztosítsa. A hatalmas római birodalom hódító kezét Görögországra is kiterjesztette és provinciává süllyesztette azt a területet, melyben egy Miltiades, egy Leonidas, egy

Themistocles, egy Aristides és más kiváló hősök lelkiük teljes erejével igyekeztek a szent szabadságot megvédeni.

A hatalmas görög birodalom utolsó felvonulásának mondhatni a makedon korszakot. Makedoniában két kiváló uralkodó, Fülöp és Nagy Sándor, eléggé megtudták védeni a görög hatalmat. Különösen Nagy Sándor bámulatos lelki erővel, önelhatározással és bátorsággal vezette az uralmat és lassankint fenhatósága alá terelte a körülötte levő kisebb birodalmakat, sőt a messze levő Egyiptomba is vezette hadát.

A görög műveltség termékeny talajra talált mindenütt, ahová e nagy uralkodó hódító keze eljutott. Feltámadt az u. n. hellenisztikus korszak, elnevezve arról a hellén műveltségről, melyet Nagy Sándor elterjesztett mindenfelé, széles e világon. Ott volt a dicső Pergamon, ott a kies Rhodus, ott a hírneves Alexandria, mindmegannyi a görög műveltség terjesztését hathatós eszközökkel mozdítja elő. Főképp a képzőművészet az a hatalmas eszköz, mely a görög szellemet mindenfelé eljuttatja. Ilyen képzőművészeti iskolákat látunk Pergamonban, Alexandriában és Rhodusban.

Jellemzi az e korabeli összes műremekeket az a remek ügyesség, mely a test kiváló ismeretén alapulva, az indulatot, a szenvedélyt, a mozgalmasságot igyekszik a vésővel kifejezésre juttatni. Főképp harci jeleneteknek ábrázolását láthatjuk, vagy pedig a művész oly eseményt választ művének tárgyául, melyben nagyobb foku indulat által művével kiváló

hatást vél biztosíthatni. Ebből az időből valók a Ludovisi Medusafők, Menelaos és Patroklos jelenete, a Niobe csoportozat, Glaukos és Nilus szobra, de ép ebben a korszakban jön létre az a fenséges alkotás, mely Laokoon siralmas történetét akarja érzékeltetni.

Három rhodusi szobrász, Agesandros, Athenodoros, Apollodoros, v. másként Polydoros vállvetett munkájukkal esodálatraméltó műremekeket nyújtottak. Tamaszkodtak e jelenet ábrázolásában arra a mondára, amelyet a görög Pisandros és Quintus Smyrnaeus és a római epikus király, Vergilius többé-kevésbé ugyanazon módon hagytak fenn az utókorban. E monda a következő: Ismeretes, hogy a görögök a leleményes Odyszeus tanácsára Athene istennő közbenjárására óriási falovat építettek, melynek egyik rejtékébe számos görög harcos bujt el. Ezalatt a görög derék hajóhad a Trójával szomszédos Tenedos szigetén tartózkodott. Rá kellett volna azonban venni a trójaiakat arra, hogy ezt a falovat a város falai alá vonják. Ennek a tervnek a keresztülvitelét Sinon vállalta magára, még pedig úgy, hogy trójai pásztorokkal elfogatta magát és rávette Priamos népét, hogy a falovat, mely Athene számára készült engesztelő ajándéknak, a falak alá vonják. Ezalatt megérkezik a görög had, a kiváló hősök meg a falóbb kiugorva, elpusztítják Trója városát. Laokoon azonban rá akarja venni a trójaiakat, hogy ne vigyék a falak alá az óriási faalkotmányt, sőt lándzsáját a faló hasába döfi. Poseidon főpapját azonban Athene istennő szörnyen

belsejébe hatolt Dulyevác Mátvás 13 éves suhanc és onnan ékszereket lopott mintegy 1500 korona értékben. A fiatal tolvajt rendőrségünk elfogta és nála a lopott tárgyakat megtalálta. — Juhász Felix, aki Mijatovics Branimir kereskedőnél mint kocsis volt alkalmazva, már több ízben követelt el gazdája kárára lopásokat, szombaton azonban rajtaveszett, mert mialatt egy ellopott láda cukrot értékesíteni kívánt, rendőrségünk tetten érte és a börtönbe szállította. Így el fog mulni a kedve attól, hogy egyhamar újabb lopásokat elkövessen.

Öngyilkosság. Radoszavlyevics Danica szombaton a Dunába ugrott. Levelet vagy egyéb írást nem hagyott hátra, így tehát tettének okáról nem kapunk felvilágosítást. Holttestét eddigéig nem sikerült kifogni.

Verekedő gyümölcsárusok. A szombat esti hajóval iparkodtak Ujvidékre Popov Zsivkó bánostori és Kuzmanovics Száva cserevici lakosok, hogy gyümölcstermésüket az itteni piacon értékesítsék. Az uton valami miatt összeperlekedtek. A heves szóváltásnak tettségessé lett a vége, mert Popov Kuzmanovicsot a gyümölcshordó kosár rudjával fejbeverte és hatalmas sebet ejtett rajta. A sebesültet dr. Wagner Károly a kiszállítás után azonnal kezelés alá vette, majd pedig a városi kórházba szállította, míg a tettes a rendőrség börtönében várja további sorsát.

Hadihajók nálunk. A „Jemes“ és „Bodrog“ hadihajók négy órjárd hajóval együtt a Tiszáról jövet vasárnap a pétervári vár alatt horgonyt vetettek és itt álltak hétfőig. A hadihajóknak számos szemlélője akadt.

A fürdés áldozata. A Ferenc József csatorna torkolatánál rövid két hét alatt most már a második szerencsétlenség történt. Kadarszki Szvetozár 18 éves kereskedősegédet itt fürdés közben elragadta az ár és eltűnt a hullámokban. Őva kell intenünk mindenkit, hogy ezen a veszélyesnek bizonyult helyen ne fürdjék, hanem keresse fel az ingyenes népfürdőt.

Öngyilkossági kísérlet. Nagyon elkésredett ember lehet Alth káplár, aki a hatodik gyalogezrednél szolgál, mert most vasárnap már harmadizben akart az élettől elválni. Szolgálati fegyverével mellébe lött, azonban szerencsére eredménytelen maradt öngyilkossági kísérlete. Sebesülve szállították a pétervári katonai kórházba.

Bátor életmentők. Mult szerdán Lőrinci Gyula, aki mint segéd Wagner testvérek üzletében van alkalmazva, a vashíd felett a mészégetőnél fürdött. Bár uszni nem tudott, nem elégedett meg azzal, hogy a part mellett fürdjék, hanem beljebb is merészkedett. De

bünteti. Ép két fiával az oltárnál áll a férfikor teljében álló főpap, midőn Tenedos tájékáról két igen nagy kigyó jelent meg és körülfontva atyát és gyermekeket, iszonyu kinok között a halál martalékává teszik. Halljuk magát Vergiliust:

„Tenedos tájéka felől a víz színe sima tükren Nagy karikákban két iszonyu kigyó — remeg ajkam Mondani is — közelit mindinkább sebtén a parthoz; Felmeredett szüggely, vérszínű terájja a habból. Messze kíválnak elől, görnyed tekerégye gerincök, S hasgatiák mélyen hátsó részőkkel a sikot. Zug a türemlo hab, s a partot el is érek; Lángoktól lobogó szemcék vérárbán uszának, S a sziszegő szájból nyaldosva szökele ki nyelvök. Szétszaladunk mindnyájan a rémlátványra aléltan; Laokoonra legott rátörnek egész csatarendben, S elsőbb kis fiait gyűrűzve körülsavarodván Mindkettőt felemesztí mohón a két iszonyu szörny; Aztán őt, ki siet fegyverrel védni szülőit, Körbe veszik, testét roppant gyűrűkkel övedzik, S bár nyaka s törzse körül kétszer göröcsökbe fonódik Pancéios derekok, fejfel magasabbra kinyulnak. Izmos karjaival küzd ő széttépni csomóit, Undok éves mérég mooskolja fejen papi diszét És egetek rázó ordítás tör ki belőle.“

Laokoonnak és gyermekeinek pusztulását pentelikonai márványból készült anyaggal szép egészben tárja elénk az említett három rhodusi művész. A klasszikus alkotás ma a római Vatikánban van meg és a híres múzeum a Cortile del Belvedere termét ékesíti. Hat márványdarabból oly művészi tökélyvel van összeillesztve, hogy semmikép sem csodálkoznak Pliniuson, aki úgy vélte, hogy e nagy szobor egyetlen egy márványdarabból van összetéve. 1506-ban jöttek nyomára a Titus császár termái

májd nem életével fizetett vakmerő vállalkozásáért. A közelben dolgoztak Popovits Sándor, Radován Vazul és Kulpinec György hajómunkások, akik midőn látták, hogy fuldokolni kezd, Lőrinci után vetették magukat és saját életük veszélyeztetésével őt kimentették a hullámokból.

Az adózók figyelmébe. Ujvidék sz. kir. város 1911/1912. évi III. oszt. kereseti adójára vonatkozó kiszámítási javaslatokat tartalmazó lajtmok a városi tanács adóügyi osztályánál (földszint 14. ajtó) 8 napi közszemlélre kitétek. Az adókövető bizottság elé terjesztendő adókiszámítási javaslatokat kitüntető lajtmokat minden érdekelt fél (kereskedő, iparos, vállalat, intézet) megtekintheti s az ő vagy másokat illető adó javaslatokra nézve észrevételeit megteheti. Ezen észrevételek a fenti határidő alatt írásban a kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb az adókövető bizottságnál terjeszthetők elő. Az adókövető bizottság működése 1911. július hó 31-én kezdődik s minden egyes fél III. oszt. kereseti adója tárgyalásának napjáról külön felhívással értesítetik.

Profesor dr. K. A. Herzfeld írja bécsből. A „Vita“-forrás nemcsak frissítő kellemes ízű ásványvíz, hanem hurutos bántalmaknál, huzgysavas diathesisnél és huzgutak bántalmánál igen értékes gyógytényező és valószínű kincse az ásványvizeknek.

Felülfizetések a Sportkedvelő Ifjak atlétikai versenyé alkalmából. Ujvidéki takarékpénztár, Központi hitelintézet, Dungserszky G., Sevius Mitrofan, Pesti magyar kereskedelmi bank és dr. Kassowitz 10—10 korona. Első magyar általános biztosító társ. főigynöksége, Brunner Ede, Teubner János, Ipar és Kereskedelmi takarékpénztár, Ujvidéki villamos telep, dr. Ámon Pál 5—5 kor., Radovánovics ügyvéd, I. Ujvidéki előlegezési egyeslet 3—3 korona, Regényi, Scheer Géza, Jelenik Vilmos, Zígler Ferenc, Till Imre, Königstättler, Farkas Lajos, Weinfeld Fülöp József, dr. Lustig Nándor, dr. Várnay, Ujvidéki Népbank, Vig Vilmos, Altwirth Frigyes fia utóda, Nikola Ivkovic, dr. Kovacs, Witz Ferenc, M. Csuresics, 5 olvashatatlan aláírás, Krón Károly, Kassowitz Zsigmond, Wagner, Lichtschein M. és fia, F. F. Brüll, Stoy V., Mayer József 2—2 korona, Truppel Béla, Schomann, Nota György, Ernst Márkus Klein Drogeria, N. N., Olvashatatlan aláírás, Balogh István, Jovicin M., Radovánovics testvérek, Schossberger L., Kertész, Tolveth, Olvashatatlan aláírás, Kuborczy, Filkuka, Birly, Löwy Mátvás és társa, Obermüller, Olvashatatlan aláírás, Klein és Freygang, Abraham J., Grosz és Krausz, Klein és Ungár, Fischer Sándor, Frank J., Weinfeld, Burmann, Dalla,

közéleben, ahonnan a műértő II. Gyula pápa nagy ünnepellyel vitette a tulajdonát k-pező világhírű muzeumba.

Három alakot látunk e szobron. A középső az atya, jobbra tőle van a kisebbik fiu, balra az idősebbik. Az egyik kigyó Laokoon oldalát harapja és kanyarolatai az idősebbik fiu karján át Laokoon jobb karjaig mennek a fején át, a másik kigyó a kisebb fiut teszi tönkre harapásaival és gyűrűs tekervényei Laokoon lábán át a nagyobbik fiu lábáig hatolnak. A kép különböző stádiumát tüntetik fel. Szép összhangzatban jut érvényre ebben a szobrászati alkotásban a jelen, mult és jövő. Laokoon adja a jelent, a kisebbik fiu mutatja a multat és a nagyobbik fiuban a rhodusi iskola mesterei a jövőt kívánták ábrázolni. A kisebbik gyermek már a kigyó martalékává lett, Laokoon ép most teszi áldozatává a kigyó és a nagyobbik gyermek félelemmel lesi azt a közeli pillanatot, mikor a kigyó vele is végezni fog.

A test alakítása, a haj és redőzetek ékeszőlő módon adják tudtunkra, hogy mennyire szorgosan kellett, hogy tanulmányozzák a művészek a bonctant. A test mozdulata élénk tükre a lélek szenvedésének, a külső alakulásból igen szépen következtethetünk a belső állapotra.

(Folyt. köv.)

Pék György 1—1 korona, Weisz 50 fillér, Popovič 40 fillér. Fogadják ezuton is halás köszönetünket.

Balos zenekolájában Ujvidéken diplomált tanárok modern zenepedagógiai alapon tanítják a zeneművészetet, havi 10 kor. tandíj mellett. A zenekola előkészít főiskolai zenekolák vizsgáira.

Az ujvidéki városi ártézi jódos gyógyfürdő munkás sanatóriuma. Julius hó 1-én nyílt meg a városi ártézi jódos gyógyfürdő munkás sanatóriuma, amelyről már híradással voltunk, amikor is jeleztük, hogy az országos munkás biztosító és betegsegélyző pénztárral szerződéses viszonyba lépett a gyógyfürdő igazgatósága, melyszerint 5 éven át naponta 35—50 beteget fog az ujvidéki városi ártézi jódos gyógyfürdőben elhelyezni. Ez a sanatórium a Vászár utcában, a régi Kleintsek-féle szőlőben, ezen pazar villában van, amely Gerich István polgártársunk tulajdona és amelyet a fürdő igazgatósága 5 évre kibérelt és mint sanatórium a maga nevében pártalan gyönyörű fekvése által, modern, hygienikus és praktikus berendezésével nemcsak a munkássanatórium, hanem bármely ssanatóriumnak is díszére válhatik. Ez a sanatórium július hó 1-je óta teljesen be lett rendezve és az érdeklő közönséget a sanatórium megtekintésére ezuton is meghívja a fürdő igazgatósága.

VITA FORRÁS
SÖSKÜT VASMEGTE

Természetes hazai gyógyviz.

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukor-betegeknek, köszvény, hólyag- és vesebajok ellen.

Félpohár VITA-forrás a gyomor-égetést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa a CONSUM Keresk R.-t.

Budapest VII., Teréz-körut 4.

Raktár: Wagner Testv. cégnél Ujvidék.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógytárban.

Budapest legnagyobb magánpalotája lesz a Generali épülete. Erről a budapesti „Az Est“ a napokban a következőket írta: A Generali trieszti általános biztosító társulat megvette a Mária Veléria utca 19. szám alatti Heinrich-féle házat, úgy hogy most egy tömbben 6 ház felett rendelkezik; mert az övé az Eötvös tér 1. sz. a. és 2. sz. a., a Ferenc József tér 2 sz. a és a Dorotya-utca 14. sz. a., 12. sz. a. és 10. sz. alatti házak. Ez a tömb együttvéve 1506 □-ölnyi terület és 5 és fél millió korona értéket képvisel. A társulat ezen a nagy telken egy egységes intézeti palotát kíván felépíteni és pedig úgy, hogy előbb lebontatja az Eötvös-tér 2. szám alatti és Dorotya-utca 14. szám alatt lévő földtömböt, azt felépíti, azután lebontásra és felépítésre kerül a tömb másik fele, úgy hogy körülbelül 8—9 év alatt el fog készülni az a díszes palota, amelynél nagyobb magánkézben Budapesten alig lesz. Az első lebontást a társulat 1914. év november havában fogja megkezdni. Az új épületben el lesznek helyezve a Generali irodái 400-nál több tisztviselővel, továbbá a Magyar jég- és viszontbiztosító, r.-t., az Első o. ált. baleset ellen biztosító-társaság, a Minerva ált. biztosító r.-t., az Universale ált. népbiztosító-társaság, az Európai utipodgyászbiztosító r.-t. és a Bizalmi bank r.-t., úgy hogy ebben az épületben több mint 600 tisztviselő fog működni.

Kiadó.

augusztus hó elsejétől a II. Rákóczi Ferenc úz 73. számú házban **egy modern udvari lakás** (villanyvilágítással) mely áll 2 szoba, előszoba, konyha, éleškamra, padlás és fűskamrából. **Bővebbet jelzett házban.**

SZÉPIRODALMI CSARNOK.

A magyar Duna.

— Irta: dr. Piukovich Sándor. —

I.

A hatalmas folyamóriás utjának jórészt szép hazánkban teszi meg, öntözi az Alföld kalásztrengető ronait, utat vág magának a dunántúli hegyek merész nyuiványain, de vad hőmpölygéssel tör át az ország déli részén hatalmas sziklatömbökön is. Itt méltóságos léptekkel halad előre, ott sietve iparkodik magának utat biztosítani, hogy utjából el ne térjen. Elmegy az ország legvirágzóbb városai mellett és így azután számos érdekességet van hivatva kelteni.

Hazánk területére jutva elsősorban *Dévény* községet köszönti. Pozsonymegyében vagyunk, itt siet a Morva a Dunába, amely hosszú területen át jelöli az ország határát, felettünk már messziről köszönt bennünket a dévényi vár hatalmas alkotása, a magyar dicsőséget jelképező milleniumi emlékek látára szívünk hevesebben dobog. Maga a község, amely jórészt németajku, katolikus lakókból áll, kik legnagyobb részt hajósok és iparosok, érdekes eseményekben gazdag történetre tekinthet vissza. Vára már a múlté, de ez a múlt nem volt dicstelen. Nem egyszer látott e vár fegyveres csapatokat és számos urának kellett érte a küzdőterre lépni. Az első feljegyzés, amely ezt a várat megemlíti, 864-ről szól, utána pedig igen sokszor cserélt gazdát. Itt jártak 1233-ban Frigyes osztrák hadai, ide jutott el 1272-ben Cseh Ottokár. A későbbi tulajdonosok közül Garai Miklós, a Bazini és Szentgyörgyi grófok, Báthori István, Keglevich János, a Palocsaiak, Pálffy Pál nádor, Patachich István válnak ki. A legutóbbi 1629-ben végrendeletében a pozsonyi jezsuita kollegiumnak hagyományozta Dévény várát, amely 1809-ben a francia csapatok martaléka lett. Számos régi emlékek maradt még itt fenn, ezek közül főként a jezsuiták emeletes épülete és a katolikus templom körülből a 14. században épült, de azóta sokszor alakították át, úgy hogy számos stílus keverékéből áll. Maga a község, amelynek a régebbi uralkodóknak nem egyszer adományoztak szabadalmi levelet, hegyek alján a Dévényi tető alatt a Kis-Kárpátok nyulványain remekül fekszik.

Az ut ezután sok látni valót nem nyújt. Mintegy 35 percnyi ut után erre maga *Pozsony* városa köszönt bennünket, amely a szemlélőt mindenestre meglepi. Ennek a régi koronázó városnak igazán érdekes története van, amelyet jelen szűk leírás határain belül alig lehet ismertetni. Hiszen minden egyes kor mondhatni rásütötte saját jellegét erre a városra, nincs idő, amelyben nem játszódott le itt valami megjegyzéseméltő esemény. Róbert Károly majd fia Nagy Lajos, az Anjou házból származott eme két hatalmas uralkodóknak életüknek igen sok óráját töltötték a pozsonyi vár falai között. Itt fogadják az uralkodókat, akik országaikat érintő fontos ügyekben jönnek ide. Ugyancsak igen sokat időzött itt Zsigmond király, de nem feledkezik meg róla a vegyes házból származott többi királyok hatalmas sora sem, kik közül különösen Mátyás királynak látogatása bír fontossággal. Mikor azután a törökök rohamos pusztításai folytán, a gázsosemleki mohácsi csata után az ország számos helye jőformán teljesen tönkrement, vagy pedig a félhold imádóinak juttatott időleges uralmat, Pozsony hatalmas szerepet tölt be a magyar történelemben. A Szt. Ferencrendiek temp-

lomában kiáltják ki a rendek 1526. december 17-én Habsburgi Ferdinándot magyar királynak, majd itt koronázzák meg három évszázadon keresztül Magyarország apostoli királyát. 1536-tól Pozsony az ország főhelye, 1552-től 1784-ig pedig itt helyezték őrizet alá a szent koronát a koronázási jelvényekkel együtt. Uralkodóink fontos jelentőségénél fogva Pozsony emelésére igen sokat tettek és ennek köszönheti is rohamos fejlődését, azonban azt is meg kell jegyezni, hogy ezt a fejlődést hatalmasan elősegítette a város szerencsés fekvése. Nagy szó volt még abban a korban, hogy a város viz mellett feküdt. Itt látott napvilágot a híres „*pragmatica sanctio*”, országunk egyik sarkalatos törvénye, itt kiáltották színe páratlan egyetértéssel és lelkesedéssel a magyar országgyűlési rendek: „*Vitam et sanguinem, moriamur pro rege nostro, Maria Theresia*”. „Életünket és vérünket, meghalunk a mi királyunkért, Mária Tereziáért”.

(Folyt. köv.)

Póthírdetmény. 3940/tkvi 1911. szám. Az ujvidéki királyi törvényszék, mint teleknyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Sok Frigyes ókéri lakos végrehajtatónak Gogolák Pál végrehajtást szenvedett elleni 450 k. s. jár. iránti végrehajtási ügyben 3771/1911 sz. a kibocsátott árverési hirdetményben az ókéri 500. számú betétben A l. 1—2. sorszám a. Gogolák Pál tulajdonául felvett 822. és 823. hrsz. 500 öi sz. jószágtestre 876 kor. kikiáltási árban Ókér községhezánál 1911. évi aug. hó 2. napjának délutáni 2 órájára kitűzött árverés az 1881. LX. t. c. 167. §-a alapján az Ó Ujsóvei takarékpénztár végrehajtató érdekében 200 korona tokekövetelés és jár. kielégítése végett meg fog tartatni.

Ujvidéken, 1911. évi május hó 20 napján. *Vékey Zoltán* s. k., kir. törvényszéki bíró. A kiadmány hitelül: *Xulcsár*, kir. teleknyvvezető

Árverési hirdetmény kivonat 3747/tkv. 1911. sz. Medovarszky János kölpényi lakos végrehajtatónak ismeretlen tartózkodásu Szelszki Pál kölpényi lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 275 korona tokekövetelés, ennek 1908. évi május hó 15. napjától járó 5% kamatai 116 kor. 38 fillér perbeli már megállapított, valamint a jelenlegi 25 kor. 75 f. és a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. évi LX. t. c. 144. §-a alapján és a 146. §-a értelmében az ujvidéki kir. törvényszék, mint teleknyvi hatóság területén levő a kölpényi 285. sz. betétben Szelszki Pál, Szelszki Anna, gyenge elméjű, Jambrieh Györgyné sz. Szelszki Ilona, Szelszki Mária kisk., Szelszki Zsuzsa kisk. tulajdonául felvett A l. 1. sor 759. hrsz. 230 öi. sz. házból és 417 öi kertből a beltelekből, 3. s. 1066 hrsz. 717 öi szántóból a Bukovina megya dülöben, 4. sor 1667. hrsz. 1339 öi rétből a Bukovina megya dülöben, 6. s. 750/1. hrsz. 760 öi kertből a beltelekben, 7. s. 1865/b hrsz. 3 hold 904 öi szántóból az Atoni dülöben Szelszki Pál végrehajtást szenvedett illető 1/5 részére özv. Szelszki Jánosné szül. Strba Zsuzsa javára C. 8. sz. a. bekebelezett szolgálmi jog fenntartására 644 k-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltek.

Ezen árverés megtartására határidőül az 1911. évi július hó 29 ik napjának délutáni 2 óraja Kölpény községéhezazó tüzetik ki.

Árverési feltételek:

1. Ezen árverésen a fent körülírt ingatlanok a kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ alul nem fognak eladatni
2. Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárnak 10%-át, vagyis 64 korona

40 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rend. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Ujvidék, 1911. évi május hó 15 én. *Vékey Zoltán* s. k., kir. trvszéki bíró. A kivonat hitelül *Xulcsár*, kir. teleknyvvezető.

Házeladás.

Peics utca 19. szám alatti ház szép kerttel szabad kézből eladó.

Eladó.

Öt szobából álló uth lakás 1 és fél hold szállóval külön gazdasági házzal a futtaki országot mellett. Bővebbet: Szalkay Sándor városi adótiszteln.

Kiadó lakások.

Bem utca 9. szám alatt ujonnan épült házamban egy lakás, amely 3 uteni, 1 udvari szobából, előszobából, fürdőszobából, pincéből, konyhából, éléskamrából, padlásból áll és amelynek külön udvara van, azonnal kiadó. Azonfelül kiadó 4 lakás, 2—2 szobával, 1 konyhával, éléskamrával és fűskamrával azonnal. Bővebbet a háztulajdonos, Stadler Lőrinc nyujt Bem utca 40.

Eladó.

Egy fél hold szőlő Kamenicán, gyönyörű kilátás, kitünő forrásviz, portmentes helyen, dr. Szlezák nyaralója mellett — jutányosan eladó. Bővebbet a tulajdonosnál: dr. Márkus Demeternél, Ujvidék.

Modern lakás

vízvezeték, fürdőszoba, villamos és gáz, központi melegvízfűtés berendezéssel a villamos vasut mentén kiadó. Bővebb felvilágosítást nyujt Orbán Ignác műszaki tanácsos.

Azonnalra kerestetik

társ vagy vevő

nagyobb összeggel, egy szép és jövedelmező iparvállalathoz nagyobb állandó vevőkörrel. Ajánlatok ezen lap kiadóhivatalához „C. F. 100000” jelige alatt intézendők.

Alapított 1882. Alapított 1882.

A legjobbhírű egyenruha-készítő intézet

SUKDOLÁK A.

Pétervárad.

Elvállal mindenféle egyenruhakészítést a legfinomabb és legdivatosabb formában. Az e szakmába vágó összes cikkek állandóan raktáron tartatnak.

Szolid és pontos kiszolgálás.

Külön gallértisztító osztály.

Hajós Testvérek Ujvidék.

Gyár: Széchenyi-utca 9. Főüzlet: Kossuth Lajos-utca 44.
Telefon 215. sz. Telefon 111. sz.

mű-, kelme-, ruhafestő-, gözmosó- és vegytisztító gyára. Szörmefestés. Szörmeeladás. Agytolltisztítás.

FEST

MOS

VEGYTISZTIT

olcsón, jól, gyorsan és kiváló izléssel. — Vidéki megbízásoknál pósta útján pontosan eszközölünk. —

Külön gallértisztító osztály.